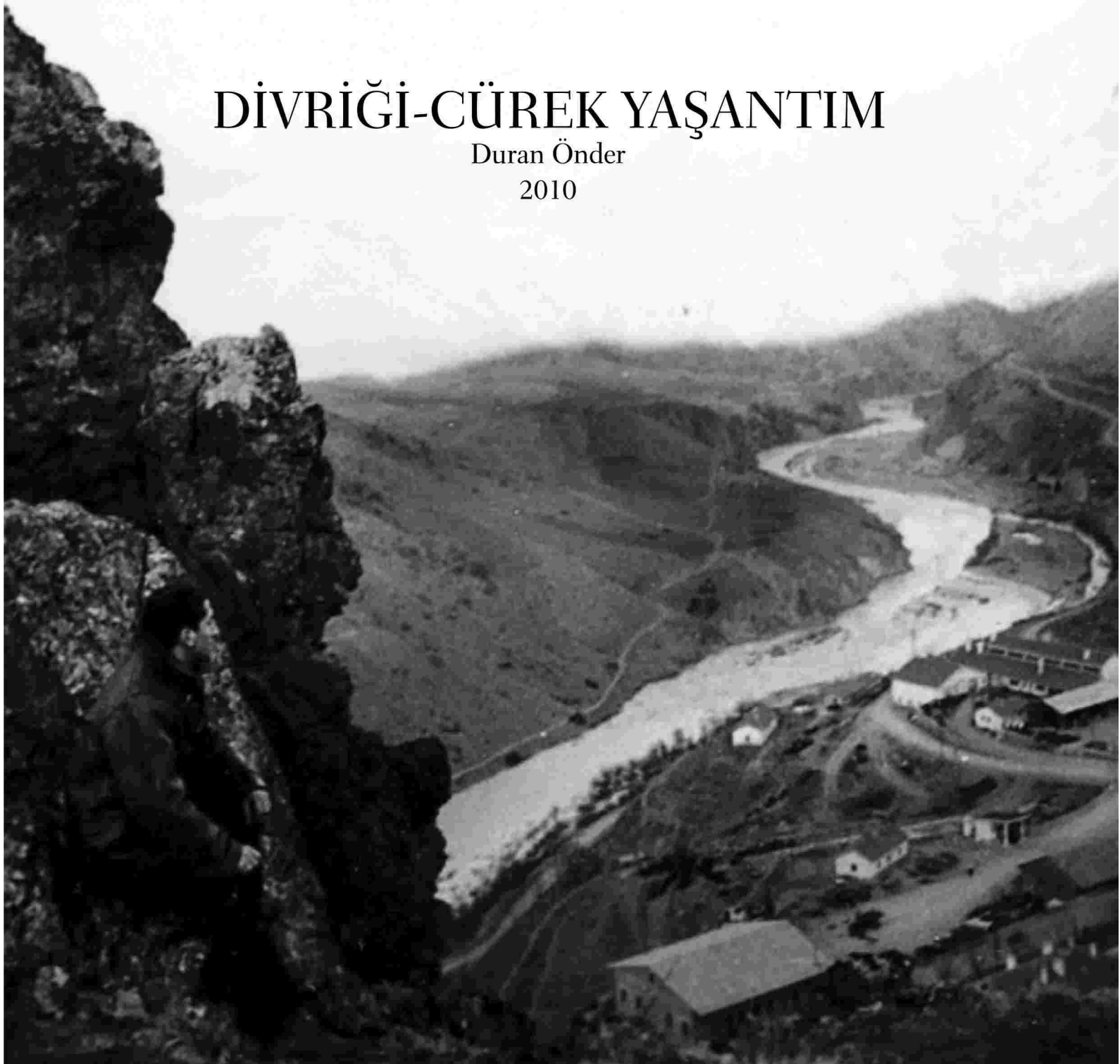


DİVRİĞİ-CÜREK YAŞANTIM

Duran Önder

2010





1958

Duran, Nuran, Adnan ÖNDER Kardeşler

DİVRİĞİ-CÜREK YAŞANTIM

Duran Önder

2010

Haziran 2013

2. Baskı



Ekim 2010 Duran Önder ailesi

Ayşin, Özge, Begüm, Adnan, Duran, Nuran, İdil, Meral



Canım Annem, Canım Babam,

Beni ve kardeşlerimi yetiştirdiniz, bu günlere getirdiniz.

Sizlere minnetimi, KEMAL DURAN ÖNDER HALK KÜTÜPHANESİ'Nİ
memleketimin gençliği için inşa ederek sizin adınıza bağışladım.

Sevgili Eşim Karin,

Seninle, geçirdiğimiz 38 yıl, ailem, dostlarım ve iş hayatımda beni mutlu ettin.

Nur içinde yatın...

Bu kitabın oluşumunda emeği geçen
Yücel Çelik ve Emre Eremir'e teşekkür ederim.



Cürek genel görünüm

İKİNCİ BASKIYI HAZIRLARKEN

İkinci baskısını da hazırladığım hayat hikayemde, doğduğum, çocukluk ve gençlik yıllarımda bir dönemini geçirdiğim Anadolu'muzun Divriği kasabasında Cumhuriyetin bana verdiği imkanları, Babam ve Annemin gayretleri ile nerelere geldiğimi anlatmak istedim.

Divriği'de 1938 yılında eğitime açılan Nuri Demirağ Ortaokulu biz gençlere okuma zevki verdiği kadar iyi bir eğitimin yolunu da açmıştır. Cürekteki havuzda 8 yaşında öğrendiğim yüzme, 14 yaşında küp kapağıyla başlayıp geliştirdiğim tenis sporu ve Cürekteki modern yaşam tarzı benim hayata bakışımı değiştirirken, kişisel gelişimimi de sağladı. Babamın gayretleri ile Sivas Erkek Lisesinde daha büyük hedeflere yöneldim ve hedeflediklerimi de gerçekleştirdim.

Bu hedeflerimden biri de doğduğum, büyüdüğüm topraklara vefa borcumu ödemektir. Bu amaçla 2006 yılında Divriği halkına ve gençliğine hibe etmeye karar verdiğim “ DİVRİĞİ KÜLTÜR MERKEZİ” projemi, 2010 yılında açılışını da yaptığımız “KEMAL-DURAN ÖNDER, DİVRİĞİ İLÇE HALK KÜTÜPHANESİ” adıyla hayata geçirmenin büyük onurunu ve mutluluğunu yaşadım.

Benim gibi bu topraklarda doğup büyüyen ve vefa borcunu ödemiş büyüklerime teşekkür ederken, bizden sonra gelecek kuşaklarında aynı heyecanla Divriği'mize hizmet götürme heyecanını yüreklerinde hep taze tutmalarını diliyorum.

Kütüphane açılışına katılan Sivas Valisi Sayın Ali Kolat'a, Divriği Kaymakamları Sayın Önder Bakan ve Sayın Salih Ayhan'a, Divriği Belediye Başkanı Sayın Hakan Gök'e, Sivas Milletvekili Sayın Nursuna Memecan'a, Kuzenim Sayın Prof. Dr. Mahir Tevrüz'e, Yöresel mimariyi projelendiren Mimar Sayın Serdar Işık'a ve uygulayan Sayın Metin Ateştenyılmaz'a, iletişimi sağlayan Sayın Zeynep Ateştenyılmaz'a ve emeği geçen, destek veren, açılışa katılan, katılamayan herkese sonsuz sevgi ve selamlarımla...

Bana bu imkanları sağlayan:

Sevgili Annem Pakize, Sevgili Babam Kemal ve Canım Eşim Karin Önder nur içinde yatsınlar...

DİVRİĞİ, Gökçe Cami mahallesindeki kerpiç duvarlı toprak tavanlı evimizde 1 Şubat 1937 günü tohanede (*Toyhane*) doğmuşum.

Saadet teyzemin anlattığına göre doğumumdan haber alıp 1-2 saat sonra evimize geldiğinde kapkara mosmor bir çocukla karşılaşmış. Adam boyu yağmış karda şubat soğukunda buz gibi evde doğan bebek neredeyse donmak üzereymiş, hemen bebeği kucaklayıp kürsüye sokmuş, elini kürsüde ısıtıp parmaklarını bebeğin ağzına sokarak onu hayata geri getirmiş.

Daha önce doğan ve her biri altışar ay yaşadıktan sonra hayatı terk eden Nadir ve Münevver kardeşlerimden sonra doğan ve Ahmet dedemin adını koyduğu Duran uzun yıllar yaşamalıydı. Önce adını Ahmet koymak istemişler, Ahmet dedem yaşayanın adı konmaz diyerek, adı Duran olsun ki uzun yıllar yaşasın demiş.

3-4 yaşıma kadar beraber yaşadığımız Ahmet dedemin öngördüğü gibi ben de 73 yıldır yaşıyorum. Emine anneannem ile uzun yıllar beraber yaşamak mutluluğuna eriştim.

Babamın babası Nadir dedemi ve Münevver babaannemi görmek nasip olmadı bana. Hepsi nur içinde yatsınlar.

Dünyaya gözümü ilk açtığım ve kürsüde ısınarak hayata döndüğüm bu mekanı tanıtmak ve anlatmak istiyorum.

Zamanın en geçerli yapı malzemesi uzun boylu, düzgün, neme dayanıklı, kurtlanmayan, sağlam ardıc ağacıdır. Ozamanlar yörede ardıc ağacı bol miktarda yetiştirmiş, bugün nesli tükenmiş olan ardıc ağacı yeniden yetiştirilmeye çalışılıyor.

Ardıc ağacı hem dikme olarak ve hem de kerpiç duvar üzerine yatırılıp lento olarak ve hem de tavan kirişi olarak kullanılmıştır.

Ardıç ağacının boyu nedeniyle tavan yüksekliği ve genişliği 4 – 5 m den fazla yapılamıyormuş. Direk ve kirişler birbirine demircinin döverek yaptığı kalın ve uzun *oh mihıyla* (ok çivisi) bağlanırmış.

Ardıç dikmelerin arasındaki boşluk kerpiç duvarla doldurulurdu. Kerpiç ince elenmiş kil, mil ve samanın su ile karışımının kürek ile iyice karıştırıldıktan sonra çıplak ayakla çiğnenmesiyle yapılırdı. İyice karılan çamur belli ölçülerdeki tahta kalıplara dökülür, uzun süre güneşte kurumaya bırakılırdı.

Kerpiç ölçüleri 40x40 cm ana ve 40x20 cm kuzu olarak sabittir. Duvar kalınlıkları bir ana ve bir kuzu yan yana şaşırtmacalı konularak 60 cm olurdu. Kerpiçler duvar boyunca da şaşırtmacalı işlenerek birbirine kenetli bağlanırdı.

Lentolar üzerine sıralanan tavan kirişlerinin arası merteklerle kapatılır, üzerine mil ve killi toprak örtülürdü. Toprağa kaya tuzu katılarak ot bitmesi önlenir ve *loğlanarak* (*silindirlenerek*) senede birkaç kez sıkıştırılırdı. Toprağın kaymasını önlemek için dış çevresi *armu* taşı (alın taşı) ile sınırlanırdı.

8-10 m kare yerleşimli olan tohane her biri 4-5 m boyutlu 4 *mağdan* (*toyhanenin bölümleri*) oluşur, girişi sal taşı kaplı birinci mağ diğer mağlardan iki basamak daha düşüktür. Tohane resimleri bakınız sayfa 65

Giriş mağının karşısındaki mağın ortasında yer alan kürsü 1.5 - 2 m genişliğinde 50 cm yüksekliğinde bir masadır. Masa ayaklarının ortasındaki alan 20-25 cm düşüktür ve sal taşı kaplıdır, ortasındaki çukura mangal yerleştirilir. Masa ayaklarının kenarında kalan 1 m boşluğa yuvalama, yani yün yatak şilte serilir ve üzeri divan halıları ile kapatılır.

Masanın ve divan halılarının üzerine onları kaplayacak büyüklükte tek parça bir yün yorgan serilir. Soğuk günlerde masanın altına mangal ile ateş konur. Masanın altını ve yorganı ısıtan ateş divana oturarak ayaklarını masa altına kadar uzatıp yorganı omuzlarına kadar çeken insanlar için soğuk günlerde tadına doymayacak sıcak bir zevktir.

Masanın üstüne konan çemiç (dut kurusu), elma-kayısı *kakı* (*kurusu*), ceviz ve kışlık elma, armut, üzümler uzun kış akşamlarının ikramlarıdır.

Kürsü mağının iki yanı duvardır, diğer mağlara bitişik iki yanı halı yastıklarla kapatılmak üzere *cağlarla* (parmaklık) sınırlandırılmıştır. Cağın bir yanında kürsüye giriş için 1 m bir boşluk bırakılırdı. Kürsünün bu yanına dana gözü denir, yeni doğmuş danalar birkaç gün bu gözde sıcak tutulur, Saadet teyzemin beni sıcak tutup yaşama geri döndürdüğü gibi.

Sal taşlarıyla kaplı giriş mağı ve devamındaki kürsü mağının yanındaki iki mağ kısmen sedirle kaplı oturma mahalli olan, odun sobasının kurulduğu, günlük oturulan ve misafir ağırlanan bölümdür.

Yan duvardaki ahşap kapılı yüklükler büyük bir gardrop görevi görür. İçlerinde yer yatağı, yastık ve yorgan ile giysi, çamaşır gibi şahsi eşyalar saklanır. Akşam olunca genç kız ve gelinlerin görevi yüklükten yatak ve yorganları çıkarıp sırası ve usulüne göre yer yatağı sermektir. Ertesi gün kalkıldığında yataklar toplanır ve düzgünce yüklüklere istiflenir.

Yüklüklerin birinde muhakkak su gideri olan, gusül abdesti alınan Gusülhane vardır.

Bizim evimizde tabanı ve yanları sal taşı kaplı, içinde odun sobası, üzerinde hamam kazanı olan hamam vardı. Soba yanıp hamam kazanındaki su ısındıktan sonra soğuk su ile harmutlayıp (ılıtıp) yıkanıyorduk.

Bu evimizde mutlu yaşıyorduk. Babamın askere gittiğini hatırlayamıyorum, 3-4 yaşlarında olmalıyım, 23 Haziran 1941 de kız kardeşim Nuran dünyaya geldi. Babama mektup yazılmış, adını ne koyalım diye, babamdan gelen cevap herkesin düşündüğü gibi “Duran yanına Nuran yakışır” olmuş.

Bir sabah yer damının üstündeki odada annemle yatıyorduk, uyandığımda yatağımızda askerden yeni dönmüş olan babam da vardı. Çok sevindim, bir az sonra annem bana yatağımızın başucunda pencere üstündeki rafın altında asılı bir kutuyu gösterdi, bu kontraplaktan yapılmış bir okul çantası idi.

Babam askerde kendisine yaptırdığı asker bavulunun küçüğünü de bana yaptırmış. Daha o günlerden başlayarak babamın benim eğitimimi ne kadar önemsedığını düşünüp onu takdir ediyorum.

Bu okul çantasını ilkokulda 5 sene ben taşıdım, 5 sene kız kardeşim Nuran, devamında 5 sene erkek kardeşim Adnan taşıdıktan sonra, birçok yıllar da diğer öğrencilere taşımak nasip olduğunu biliyorum.

1940 yılında yapılan bu çantanın nerede kaldığını bilmiyorum ama babamın tahta bavulu hala evimizde saklıdır.

Asker dönüşü babam Cürekte Demir Madeninde çalışmaya başlamış, başlangıçta sürveyör, kantin görevlisi, ambar memuru, mübayaa memurluğu görevlerinden sonra veznedar Halil Amca emekli olunca veznedarlık görevini yürütmüştür.

Özellikle 10 yıllık mübayaa memurluğu kendisini çok yormuştu. Kars ve Tokat yöresindeki orman işletmelerinden maden direği alımı ve nakliyesi için aylarca oralarda kalıyordu.

Anlattığına göre Kars-Erzurum seyahatinde lokomotif kara saplanıp kurtarma ekibi gelemeyince 120 kişi kadar olan diğer yolcuları kurtarabilmek için bir sonraki istasyona tek başına birkaç kilometre yürümek zorunda kalmış, istasyona varmış ama ayakları donma tehlikesi geçirmiştir.

Kendisini istasyon binasına almamışlar, soba önüne oturtmak yerine, dışarıda çizmelerini soğuk suya koyup buzları çözülünceye kadar birkaç saat bekletmişler.

Biz annem ve kardeşimle Divriği'de yaşadığımız sürece babam sadece cumartesi akşamı şirkete ait atıyla eve geliyor, bir küheylan gibi olan atı avluya bağlanıyor ve pazar akşamı ona binerek bizi terk ediyordu.

Annem, anneannem, *hat* (*Nebahat*) ablam, *amelerim* (halalarım), teyzelerim ve onların çocukları ile, okula gitmediğimiz zamanlarda, hastalıklar ve çocuk kavgaları dışında ladde, mil, aşık, körebe, saklambaç gibi oyunlarla bana göre tatlı bir çocukluk geçirdim.

Bir gün annem bana verdiği bazı nasihatlerden sonra nüfus cüzdanımı gösterip izah etti ve ufak bir oyun oynadık. Kendisi yaz odasında sedire oturdu, ben dışarı çıkıp kapıyı kapattım. Biraz sonra kapıyı tıklattım, annem gel dedi ve ben odaya girdim. Bu oyunu İstiklal İlkokulunda Baş Öğretmen Hakkı Öncel ile tekrarlayacaktık.

Hatice Halamın Eşi, Babamın Eniştesi Hakkı Dayı evinde titiz ve hassas olduğu kadar okulda öğrencilerine karşı candan ve nüktedandı. Annemle kararlaştırdığımız gibi bir gün okula gittim, Başöğretmen odasının kapısını tıklattım, gel dedi, kapıyı açıp girdim. Büyük bir masanın arkasında Hakkı Dayım oturuyordu. Masanın önüne gittim, Başöğretmenim ben okula kayıt olmaya geldim, işte Nüfus Cüzdanım dedim.

Yüzü güldü, beni yanına çağırđı, elini öptüm, sonra sırayla yanaklarını, burnunu ve kelini de öpmemi istedi, evden de alışkın olduğum için sırasıyla hepsini öptüm

4. sınıf öğrencisi Hıfzı Ağabeyi çağırđı, al bu kardeşini önce baban berber Hacı Mansura götür 3 numara tıraş etsin, sonra Foto Şükrü Akın fotoğrafını çeksin dedi.

Kayıt işleminden sonra okul başladı, 1. Sınıf öğretmenim Kazım Hoca iri yarı, kalın paltolu, kasketli çok munis bir kişilikti. Yanılmıyorsam 42 yıl İlkokul 1. Sınıf okutmuş. 2. Sınıf Öğretmenim Melahat Sert hala hayattadır. Kendisine uzun ömürler diliyorum.

Haziran ayının ilk günleriydi, yaz başlamak üzere, İstiklal İlkokulunun son günleri, 2.Sınıfı bitireceğim. Bahçeler yeşerdi, her şeyle tabiat canlandı, biz çocuklar için oyun zamanı.

Bizim evde de büyük bir hareketlilik var, bahar temizliğinden daha fazla bir şeyler olduğunun farkındayım ama bir şey söylemiyorlar. Yün yataklar boşaltılıyor, yünler çırpılıyor, çarşaf lar, yastık ve yatak yüzleri, perde ve benzeri şeyler yıkanıyor. Yünler, halılar at ve eşeklerle Ulusu kıyısına, tutluğa (dut ağaıılığı) taşınıp yıkanıyor, taşlara, çalılara serilip kurutuluyor. Akşama doğru tekrar eve taşınıyor.

Ulus u yani Çaltı Çayı seferleri biz çocuklar için büyük bir değişiklik, suya girmek yasak ama dere kenarında oynamak, ayaklarımızı suya sokmak bizim için büyük eğlence.

Okulun bittiği yani tatilin başladığı gün temizlenmiş yatak-yorgan ve eşyalar denk yapı lıp kilimlere sarılıp bağlanıyor. Kazan, tava, tencere, sahan, ibrik, leğen, tepsi, lenger ve bakır kaplar yıkanıp, külleniyor, parlatılıyor.

Pek anlam veremediğim, nedenini anlayamadığım bu hazırlık birkaç gün sürdükten sonra kapıya gelen bir kamyonu a doldurulan eşyamızla işin aslı ortaya çıkıyor, taşınıyoruz.

Kamyona yüklenen eşya ile birlikte biz de babam, annem ve kardeşimle kamyonu binerek yola çıkıyoruz. Konu komşu, büyük annem, hat ablam, halalarım, amelerim, hacı dayım, Mehmet dayım ve çocukları adet olduğu üzere yarı ağlamaklı arkamızdan el sallayıp, su döküyorlardı.

Evimizden ayrıldıktan sonra kamyon Gökçe Cami ve İstiklal İlkokulu önünden hükümet meydanını ve oradan *arapasan* (arap hasan) bayırından sonra sola dönerek Nuri Demirağ Ortaokulunu geçip tren istasyonuna ulaşıyor . Kaldırım ve Ortaokul bayırındaki parke taşlarından sonra şoseye ulaşan kamyon arkasında bıraktığı toz bulutu ile adlarını sonradan öğrendiğim Salavat Tepesi, Derin Dere, Paşuncük, Ceplaseri, Purunsur, Murmana, Dip Silo'yu geçerek son tepeye tırmanıyor.

Tepeyi dönünce buraya kadar takip ettiğimiz demiryolu yanındaki Çaltı Çayı yatağı genişliyor, sol tarafımızda ileride bir yükseltinin üzerinde küçük kutucuklar görüyoruz.

Yaklaştıkça bu kutucukların bazılarının üzeri kiremit ve saç kaplı farklı irili ufaklı binalar olduğunu gördük.

Burası Cürek'ti, babam burada çalışıyordu ve bize de bu evlerden birini lojman olarak vermişlerdi. Kamyon bir evin yanında durdu. Bu ev bizim evimizdi. Divriği'deki evimizden çok küçük ama güzel bir ev, güzelliğini o gün ve ondan sonraki günlerde çocuk gözümle daha iyi anladım ve gün geçtikçe daha da sevdim.

Yeni evimize sığacak kadar eşya kamyonu yüklenmiş ve daha fazlası eski evimizde saklanmak üzere bir odaya yığılmıştı. Dedemden kalan eski evimizde yatılı misafir eksik olmaz, özellikle köyden gelen misafirlerimiz akşam yemeğini yedikten sonra yüklükten yataklarını kendileri serer, sabahları çorbalarını içtikten sonra çarşıya gider, bir veya birkaç gün kalırlardı.

Eşyalarımız yeni evimize taşınıyor. Yeni evimizde alışık olmadığımız ve çoğunu tanımadığımız masa, sandalye, koltuk, somya, elbise dolabı ve büfe gibi eşyalar var. Divriği'deki evimizde olmayan bu eşyalara demirbaş diyorlar, ama biz kullanacağız. Bu evde daha önce görmediğim, tanımadığım daha neler var.

Üç basamakla çıkılan sahanlıktan eve girdiğimiz büyükçe odaya hol diyoruz. Burada okuldaki gibi masa, sandalye, koltuk var, yemeklerimizi artık masada yiyecekmiz. Odalarda yaylı demir karyolalar var, evden getirdiğimiz yün yataklar karyolalara yayıldı, artık yerde değil bu karyolalarda yatacaksınız, annem artık akşam yatak serip sabahları onları yük dolabına kaldırmayacak.

Holün sağındaki iki kapıdan yatak odalarına geçiliyor. Giriş kapısının sol yanındaki divanda bütün günümüz geçecek. Misafirlerin bir kısmı bu divanda, diğerleri ahşap koltuk ve sandalyelerde oturacaklar.

Elbiselerimiz ve çamaşırlarımız gardrop denilen dolaba yerleştirildi, şekerlik, buhurdanlık, *güllaptanlık* (*pirinçten antika gül suyu şişesi*), biblo ve benzeri süs eşyaları, ilaç ve kitap gibi ufak tefek şeyler büfenin boş orta bölmesine yerleşti.

Değerli fildişi saplı gümüş kakma kınlı kama da iki kapaklı alçak dolaba gizlendi. Bu kama 1960 ihtilalinde annemin ve babamın nişan yüzükleri ile birlikte devlete verilmiş. Masa, sandalye ve dolaplar bizden öncekilerin biraz hor kullandıkları belli olan, koyu yeşil renkliydiler.

Ev tümüyle taze boyanmıştı, taze boya kokuyordu. Duvarlar sarıya yakın bir renkte badana yapılmış, tavan beyaz kireç boyalıydı. Tavanın beyazı bir karış kadar yan duvarlara indirilmiş ve iki rengin birleştiği kısım kiremit rengi bir çizgiyle birleştirilmiş, çok güzel olan bu çizginin nasıl böyle düzgün çekilebildiğini uzun süre anlayamadım.

Yeni evimiz geldiğimiz evimizden çok küçüktü ve bir salon iki odadan oluşuyordu, abartmadan söylemek gerekirse yeni evimizin tümü eski evimizin ancak bir odası kadardı.

Oda kapıları salona açılıyordu. Salona açılan üçüncü kapı mutfak kapısıydı. Girişin yanında büyük yer kaplayan adına kuzine denilen Almanya'dan getirilmiş, döküm parçalardan oluşan, yemek pişirme, fırın ve banyo suyu ısıtma için çok amaçlı kullanılmak üzere yapılmış fakat hiçbir zaman kullanılmamış acayip bir yapı, odun ateşi ile ısıtılan kuzinedeki fırına tepsiler ve üstüne çeşitli çaplarda tava tencere konuyordu. Duvarda tabak rafı ve bir de tel dolap vardı.

Daha önce hiç görmediğim evye ve duvara gömülü, çevirince su akan musluk beni çok şaşırtmıştı. Suyun nereden geldiğini ve nereye gittiğini uzun zaman düşündüm. Mutfağın arka kapısı bahçeye açılıyordu ve devamında odunluk vardı.

Salona açılan dördüncü kapı daha da şaşırtıcıydı. Girişteki lavabodan sonra bir kapı daha vardı. Kapıyı açınca beyaz fayansla kaplı küçük odanın tabanında beyaz seramik alaturka tuvalet taşı görülüyordu. Rezervuar denilen kutuya asılı zinciri çekince foşur foşur su akıyordu. Taharet musluğu bile vardı, ibrikle su taşıma derdi bitiyordu. Divriği evimizde bahçede olan yarı açık tuvaleti hatırlarsak !!!

Esas şaşkınlık akşam hava kararınca oldu, duvardaki düğmeye basınca tavanda asılı lamba camı ışık verdi, hem de 7 numara gaz lambasından hatta lüks lambasından daha fazla aydınlatıyordu. Her odada, mutfakta, helada ve hatta dış kapı önünde de bu düğmelerden ve lamba camlarından vardı. Lamba camları hiç islenmiyordu.

Eve yerleşmemiz birkaç gün sürdü, fakat bütün bu yeniliklere alışmam için daha birçok günler geçmesi gerekiyordu. Evimiz tek kat bitişik nizam iki daireden bir blok ve bu bloklardan yol kenarına sıralı dört bloktan oluşuyordu.

Her blok arasında yeterli bırakılan boş alanlarda akasya ağaçları dikilmiş ve yeterli bahçe alanı bırakılmış.

Babam ilkbaharda bahçeyi belletir, *maşaralar* (*sebzelik*) yapar, domates, biber, hıyar, patlıcan fideleri diker ve soğan, sarımsak, maydanoz, fasulye ve benzeri tohumları atardı.

Divriği'de olduğu gibi burada da sebze çarşıda satılmaz, bahçelerde yetiştirilirdi. Bereketli olan bu bahçelerde yetişenler günlük yenir, komşulara verilir, kış için kurutulur veya turşu kurulurdu. Bol sulu bu bahçede yetişen sebzelerin tadına doyum olmazdı.

Buraya kadar anlatılanlar bugünkü yaşama göre çok basit gelebilir ve okuyanlar belki anlamakta zorluk çekebilir.

Gelin 65 yıl geriye, Anadolu'nun küçük bir kasabasına gidelim.

Tarihte büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmış, tarihi kaleleri, Unesco tarafından dünya kültür mirası kabul edilen Ulu Camii, güzel mahalle Camileri, sayısız Kümbet ve Mezarlarıyla, Iğımbat, Pireyip, Uluzar ve adına Ulusu dediğimiz Çaltı Çayıyla benim gibi orada doğup büyüyen ve orada yaşamış herkes için unutulmayacak anıların kaynağı bu güzel kasaba Divriği.

Biz doğup sekiz yaşıma kadar büyüdüğüm Divriği'den Cürek'e, yani 20.000 nüfuslu Kasabadan 65 lojmanlı Demir Madeni Müessesesi İdare Merkezine göç ettik.

Cürek'te yeni güzel evimizde yaz tatilinin tadını çıkarıyordum. Yeni edindiğim arkadaşlarla yeni oyunlar ve yaramazlıklar öğreniyordum. Daha ilk günlerde annemin büyük itirazlarına rağmen Esat Ağabey beni havuza soktu ve kısa sürede yüzmeyi öğrendim. Onun mayosu vardı, ben ilk zamanlar beyaz patiska donla yüzüyordum.

Havuz adının bile bilinmediği o yıllarda olimpik ölçülerde su toplama ve yangın suyu amaçlı yapılan bu havuz biz gençler için bulunmaz bir nimetti. Diğer arkadaşlar ve Divriği'den gelen misafirlerin patiska veya amerikan bezinden beyaz veya siyah donları vardı. Ahmet Sopa'nın paçaları bağlı uzun donu suya girince balon gibi şişiyordu ve kolay yüzmesini sağlıyordu.

Bir süre sonra annem bir komşunun hediye ettiği mavi renkli yünlü pehlivan kispetinin göğüs ve askı kısmını keserek bel kısmına lastik geçirip bana mayo yaptı, modern (!) bu mayoyu uzun yıllar giydim. O yaz yüzmeyi iyice geliştirdim. Ondan sonraki yıllarda artık benden sonraki gençlere ben yüzme öğretmeye başladım.

Havuzun yanında voleybol sahamız, diğer yanında tenis kortumuz vardı. Tenis kortu devamlı bakımlı, her gün sulanan, loğlanan kırmızı toprak sahası ile her akşam kullanılıyordu. Bu oyunu çok seviyordum, fakat küçüktüm, gücüm yetmiyordu, beni de tenis kortuna sadece top toplama için alıyorlardı. Eskimiş tenis toplarından bir tane edindim ve boş olan yan komşu balkonunda raket yerine ahşap küp kapağı ile topa vurmaya çalıştım, bilmeden duvar çalışması yapmışım. Her akşam da oynayanları izleyerek topa nasıl vurulduğunu öğrendim.

Müdür İhsan Ayla, Başmühendis Faik Birkan, Kemal Altay, Babam ve birkaç kişi tenis oynardı. Personel şefi İbrahim Taylan Seka'da tenis oynamış iyi bir sporcuymdu. Biz çocuklar tenisi ondan öğrendik. Küp kapağıyla yaptığım denemeler ve İbrahim Beyin eğitimiyle kısa sürede 12-13 yaşlarımda tenisi iyice öğrenmiştim. Artık büyüklerle oynayabiliyordum.

Günlerim çok güzel geçiyordu. Kahvaltıdan sonra komşumuzun oğlu Tümay'la buluşup yeni oyunlar buluyorduk. Evlerimiz arasındaki 20-30 m mesafeye gerdiğimiz ipin iki ucuna taktığımız kibrit kutularıyla telefonculuk oynuyorduk.

En büyük zevkimiz yandaki dargun (çitlenbik) ağacında oluşturduğumuz evimiz, yurdumuz, her şeyimiz olan mahaldi. Oraya 4-5 çocuk sığıyorduk, evden aldığımız halı parçası, yastık ve minderlerle kurduğumuz bu saray aşağıda kalan çocuklarca gıpta ediliyordu, onlarda orada yer almak istiyorlardı. Bacım Nuran, Tümay ve ben bu sarayın kurucusu ve daimi sakinleriydik, kabul görmek isteyen diğerleri muhakkak bir hizmet veya yiyecek gibi bir şeyler getirmeliydiler.

Divriği'den gelirken orada beslediğimiz ve biz çocukları sütü ile besleyen ineğimizi ve sarı danasını da beraber getirmiştik.

Bizim oyun alanımız olan dargun ağacının arkasındaki eski Kilisecik köyü tarlasından kalma taştan yapılmış ağıla bağladık. Aradan bir ay geçmedi ki babam ineği ve danasını köye gönderdi. Müdüriyet sinek yapar gerekçesiyle hayvan beslemeyi yasaklamış.

Bu tip yasaklar her zaman yaşanırdı. O nedenle Divriği'den misafir gelen kuzenlerim bol neşeli günler geçirmemiz ve havuz, salıncak, top oyunları olmasına rağmen birkaç günden fazla bizde kalmazlardı. Oraya gitme - yasak, buraya basma - yasak, hep bekçi palabıyık Bektaş Dede düdük çalardı, bu da onları sıkardı.

Divriği'de her evin beslediği birkaç hayvanı vardı. Büyük bahçe ve bağlarda çayırarda otlatılır, akşamları ahırlara alınırlardı. Yaz günleri *hergeleye* (*çobanlı sığır sürüsü*) katılırdı. Ama burası Cürek'ti ve bazı kurallar geçerliydi.

Günümüzde yaşayan bir çocuk için buraya kadar olanlar gayet normal olabilir ama bir Anadolu kasabasının o gününü bilenler için bu şaşkınlık gayet normaldir.

Divriği'de arklarda akan, duvarlar altından bahçeden bahçeye geçen ark suyu göllerde toplanır, bakraçlarla alınır, bahçe, örtme, avlu sulamada kullanılırdı.

Nedenlerini çok sevdiğim ve yıllar sonra da hasret duyduğum memleketime ve hemşerilerimden hicap duymazsam zamanın belediye başkanlığına yazdığım yazıyla açıklayacağım. Umarım bu yazı bundan sonraki yöneticilere ve birçok farklı düşüncelerdeki hemşerilerimize örnek olur ve memleketine iyi niyetle yardım edecek hemşerilerimize engel olmazlar.

Beş sene önce başlayarak çok detaylı projesini yaptırdığım 120 kişilik salonu, sahnesi, dershaneleri, kütüphanesi, bilgisayar odası ile komple bir Kültür Merkezi olmadıysa da inşaatı bitmek üzere olan bir Halk Kütüphanesini 4 sene gecikmeyle memleketim gençliğine kısa sürede armağan edeceğimden mutluyum.

En büyük mutluluğum beni bu günlere getirmek için, icabında gömleğini satma pahasına, büyük fedakarlık gösteren Babam KEMAL ÖNDER adının bu kütüphane ile ilelebet yaşayacak olmasıdır.

Tarihi yapısı, kültür varlıkları ile Divriği geçmişte zaten işletilen demir madeninin Divriği'den geçecek demiryolu inşaatı sırasında yeniden bulunması ile ekonomik güce ulaşmıştır. Demir madeninin merkezi olarak Kilisecik köyünün arazisi tercih edilerek modern bir yapılaşma kurulmuş ve adına Cürekk denmiştir.

Cürekk adı ve neden buraya yerleşildiği hakkında birçok rivayetler eskiden beri söylenir. Mühim olan Cumhuriyetimizin kuruluşu ve sanayileşmenin hızla geliştiği yıllarda, o günün şartlarında böyle bir yerleşim ve yapı tarzının Anadolu'da yapılmış olmasıdır.

Müdüriyet binası, atölyeler, imalathaneler, misafirhane, laboratuvar, işçi yatak ve yemekhaneleri, hastane, ilkokul, sinema, olimpik yüzme havuzu (yangın su deposu), tenis kortu, voleybol sahası, futbol sahası ve 45 lojman binası, hara (8 binek atı ile o gün Cürekk-Divriği arası bağlantısını sağlıyordu) vb.

o gün ilk aşamada yapılmış ve sonraki yıllarda yapılan ilavelerle geliştirilmiştir.

İlk aşamada A-Kafadan dinamit ve insan gücüyle kazanılan maden dağdan aşağı inen dolu vagonun halata bağlı boş vagonu yukarı çektiği vargel ile takriben 800 m aşağıya Ulusu seviyesine indirildikten sonra dip silodan istasyona 5 km mesafeye dekoville maden vagonları ile taşınıyordu. Maden vagonlarının önüne takılan yolcu vagonu ile istasyona yolculuk büyük bir zevkti.

İlerleyen yıllarda A-Kafa - Cüreke istasyonu arası havai hat ile birleştirilmiş, A-Kafada ve Cüreke istasyonunda konkasör (cevher kırma) tesisleri, 200 KVA elektrik gücündeki jeneratör yerine büyük bir termik santral kurulmuştur.

Ulusu üzerine kurulan hidrolik santral ile Divriği ancak daha sonraki yıllarda elektriğe kavuşmuştur.

C-Kafa madeni o yıllarda havai hat ile Demirdağ tren istasyonuna naklediliyordu. Son yıllarda kurulan peletleme tesisleriyle bu yörenin de yapısı ve şekli tümüyle değişmiştir.

70 sene önce kurulan bu modern tesisler ve bugün tümüyle yıkılan Cüreke ülkemize yaptığı hizmetlerle ve o günün hatıralarıyla anılacaktır.

Bu tesisler ve binalar bugüne kadar korunabilseydi, ülkemiz madenciliği için bulunmaz bir madencilik açık hava müzesi olabilir ve binalar çok amaçlı kullanılabilirdi. Yeşil Divriği'mize Ulu Cami kadar turistik ve mali değer kazandırırды.

Yazık oldu bu kadar emeğe, ağlamanın, hayıflanmanın, birilerini suçlamanın faydası yok artık, iş işten geçti, sebep olanlar utansın.

Cürek yaşamını anlatmak ve orada yaşayan insanları tanıtmak bugün için çok zor. Oraya gelmek o yıllarda olanaksızdı. Divriği'den sabah saat 11.00 posta treni ile gelinir ve akşam saat 21.00 de ekspres ile dönülebilirdi, ancak siteye girebilmek özel izinle olurdu, bir tanıdığınızın olması gerekirdi.

Cürek devamlı doktorlu tam teçhizatlı hastanesi ile Divriğili hemşerilerimiz için sağlık konusunda da ziyaret edilmesi gereken bir mahaldi. Ayda bir gelip birkaç gün kalan diş hekimi Kazım amca epeyi dişimi çekmiştir.

Dişçi yoksa on parmağında on hünerli elektrikçi Ali Usta yardıma koşardı. Nur içinde yatsınlar.

Cürek'te tanıdığınız olmazsa Ağar'da piknik, yapıp soğuk suya girerdiniz. Sonraki yıllarda nakil araçlarının artması Cürek'e ulaşımı da kolaylaştırdı. Ama yine bekçiler önünüzü kesebilirdi ve siteye girişinizi engelleyebilirdi.

Son Divriği ziyaretimde duyduğum bir hikaye yıllar sonra beni tasdik ediyordu. Divriği gençlerinden bir kaçı sırf havuza girmek için 17 km yürüyerek Cürek'e giderlermiş, Cürek girişinde Hasan'ın kahvesi önünde onları durduran bekçi tanıdıkları olmadığı için onlara dayak atar, ahşap bir barakaya hapseder ve ilk araçla geri gönderirmiş.

Divriği'de 15 yıl yaşamış birisine geçen sene Cürek'i görüp görmediğini sorduğumda aldığım yanıt beni şaşırtmadı: Görmedim ama Paris gibi bir yermiş !

1945 yılında geldiğimiz Cürek ailem ve benim için çok değişik bir yaşam tarzı getirdi. Yeni bir ortam, yurdun birçok yerinden gelmiş çeşitli bilgi ve kültür seviyesinde insanlar içinde fark etmeden yeni bir eğitimden geçiyorduk.

Ellili yıllarda kurulmaya başlayan havai hat, konkasörler, termik santral nedeniyle zamanla 20 - 30 alman montör ve mühendis geldi. 4 - 5 alman mühendis eşleri ile 2 - 3 sene Cürekte kaldılar ve Cürekte yenilikler getirdiler. Evlerde ve misafirhanede kaldılar, büyük bir uyum içinde toplantılar, balolar yapılırdı, onlar örf ve adetlerimize uydular, hanımlarımız onlardan bilmedikleri bir çok şeyler öğrendiler.

Maden Mühendisi, Macar asıllı Lütfü Gurum Amca çok iyi almanca ve ingilizce bilirdi, Mısır asıllı Ayhan Hanım Teyzenin 3 kürkü vardı, evindeki nadide eşyaları görmeye değerdi. Annemle samimi oldukları için devamlı onlara giderdik ve her sefer gördüklerimize hayran kalırdık. Ayhan Hanım Teyzenin yaptığı pastalar büyük rağbet görürdü, ama onları harp yıllarında çalıştığı fırında öğrenen Lütfü Amcanın yaptığı söylenirdi.

İlkokulu bitirdiğimde Nuri Demirağ Ortaokuluna başladım. 1. Sınıfı ulaşım imkanı olmadığı için hala ve teyzelerim yanında geçirdim. 2. Sınıfta öğrenci otobüsü olarak tahsis edilen brandalı kamyon toz bulutu içinde ve kış aylarında donma tehlikesiyle 30 öğrenciyi taşıyordu. 3. Sınıfta gelen 14 kişilik otobüs bizi refaha kavuşturdu. Ama 17 km yol en iyi şartlarda yine de 45 dakika sürüyordu.

Yaşadığım o günlerde sıkıntılı geçtiğini sandığım Ortaokul döneminin Divriği gençliğine o gün için sunulan ne büyük bir nimet olduğunu sonraki yıllarda çok iyi anladım. Nur içinde yat Nuri Demirağ.

Divriği ve Cürekte anlatmakla bitmez, o yılları, yaşananları ve ailemi kendi çektiğim ve ailemden bana kalan resimlerle bu hatıratımın sonunda bir nebze anlatabilirim ne mutlu bana

Annem Pakize Hanım, Babam Kemal Bey ve bu resimleri düzenli olarak saklamama yardımcı olan sevgili Eşim Karin Hanım nur içinde yatın, Sizlere çok şeyler borçluyum.

Demir madeninin yeniden bulunuşu ile faaliyete geçen Etibank Divriği Demir Madenleri Müessesesi Cumhuriyetimizin açık fikirli insanları tarafından Cürek'te büyük fedakarlıkla kurulmuştur. O günün şartlarında Demiryolunun Divriği ve Cürek'ten geçmesi yöre için en büyük nimettir.

O yıllarda yurdun her yönünden gelen seçme yönetici ve teknik elemanlar Cürek'e ve Divriği'ye büyük yenilikler getirmiş ve katkılarda bulunmuşlardır.

Az insanın yaşadığı Cürek'te benim yaşadığım sürede dostluk ve dürüstlük en önde gelirdi. Birinin derdi müessese müdüründen bekçisine, işçisine kadar bütün koloniyi ilgilendirirdi, çözüm aranırdı. Resimlerle de anlatmaya çalışacağım değişik kültür ve eğitim seviyesinden insanlar Cürek'te birikmiş ve birbirlerini eğitmişlerdir.

21 Aralık 1947 de kardeşim Adnan doğacağı zaman Divriği'ye ebe getirmeye giden ve ebe ile gelen Babam gelinceye kadar doğumu komşumuz Nazire Hanım Teyze bitirmişti. Kardeşim Adnan da ben ve kız kardeşim Nuran gibi 3 sınıflı Cürek İlkokulu sonrasında Nuri Demirağ Ortaokulunda okumuş, Sivas Erkek Lisesi ve Kütahya Lisesinden sonra da Orta Doğu Teknik Üniversitesini Mimar olarak bitirmiştir.

Babamın memur maaşı ile Annemin tutumlu ev hanımlığı ve her şeyden önce Babamın çocuklarını her şeye rağmen yetiştirme arzusu bizleri bugüne getirmiştir. Nur içinde yatsınlar.

Bayram namazı için gece yarısı otobüsle (!) Divriği'ye gidilir, namaz Ulu Cami'de kılınır, mezarlar ziyaret edilir, büyüklerin eli öpülürdü. Öğleye doğru Cürek'e gelinir, misafirhanede bayramlaşma yapılır, bayram şekeri ve likör ikram edilirdi. Öğleden sonra ve diğer günler ev ziyaretleri yapılırdı.

Cumhuriyet Bayramı ve diğer Bayramlar, Yılbaşı ve özel kutlamalar misafirhanede kutlanır, balolar tertiplenir, biz çocuklara eve tulumba tatlısı gelirdi.

Nuri Demirağ Orta Okulunu bitirdiğimde her Divriği'li genç gibi liseye gitmeli idim. Babam ve benim için en uygunu yatılı 4 Eylül Sivas Erkek Lisesi idi. Benim liseye yazılışım, sonraki yıllarda okula gidiş gelişlerim, babamın lisede beni ziyaretleri, tatillerim, karnelerim, Cürek için herkesi sevindiren ve devamlı konuşulan konulardı. Özellikle babam ve annem çok mutlu oluyorlardı.

Günümüzde olduğu gibi o yıllarda da lise eğitimi 4 yıl olarak deneniyordu, benim başladığım sene 4. Sınıf mezun verdi, benim liseyi bitirdiğim 1954 - 1955 ders yılında 4. ve 3. Sınıflar mezun oldular.

Liseler çifte mezun verince bütün üniversite girişleri sınavlı oldu. Ben İstanbul Teknik Üniversitesi Makine veya Maden Bölümü ile İstanbul Üniversitesi Jeofizik veya Hukuk Bölümlerine müracaat etmiştim, onları kazanamadım. Sınavsız olan Hukuk Fakültesine askerlik tescili için kayıt yaptırdım.

4 sene lise eğitimi sırasında arkadaşım Zarah Can Önder ile hayal kurardık, Almanya'ya gidecek, orada makine mühendisliği tahsili yapacaktık.

Can ile İstanbul Şehzade Başı Sivas Öğrenci Yurdunda buluşurduk. Can bir gün bir tanıdığının Münih'te 3 senedir okuduğunu ve bize Almanya'ya nasıl gidileceğini anlatabileceğini söyledi. Ondan aldığımız bilgilerle ben Alman Başkonsolosluğuna gittim, orada beni çok nazik ve ilgi ile karşıladılar. Eğitim için bütün bilgileri detaylı olarak anlattılar ve Almanya hakkında bolca broşürler verdiler.

Ben sevinçten uçuyordum. Hemen babama yazdığım mektupta Hukuk okumayacağımı, seneye tekrar sınava gireceğimi, makine mühendisi olmak istediğimi ve kendisi ile de her fırsatta konuştuğumuz gibi şimdi Almanya'ya gitme imkanını da öğrendiğimi bildirdim.

Telgrafla gelen cevap: Görüşüne sevindim, hemen müracaatını yap, mektup postada. Nur içinde yat canım Babam...

Böylece Almanya serüvenim başladı. Can Sivas Lisesinden Diploma ve diğer belgelerimizi aldı, bana gönderdi, ben konsolosluktaki müracaatımızı yaptım. Sevinçten uçuyordum.

1955 yılbaşında Cüreke'ye geldim. 10 Ocak 1956 da staja başladım. Atölyede 1 ay testereyle demir kestim, eğeledim, gelen herkes bir fikir yürütüyor, nasıl yapacağımı anlatıyordu. Tornaya başladıktan 1 hafta sonra 3 tornacı ücret nedeniyle ayrıldılar, tüm torna işleri bana kaldı.

Teknik Üniversite stajyerleri 4.- TL yevmiye alıyorlarmış, Müdür İhsan Ayla bana 2.-TL uygun görmüş, bu tarladan gelen maden işçisi yevmiyesi idi. Babam hiç itiraz etmedi, Müdür Bey öyle uygun görmüş dedi. Nedenini İhsan Bey amca kendisini 1963 yılı Akçay ziyaretimizde izah etti. Para kazanmaya kanmayıp okumamı teşvik etmek içinmiş ! Çocuklarına da örnek göstermek istemiş.

1956 Haziranında stajım bitti. Babam Ankara'ya gitti, Dedemin Darülfünundan arkadaşı hemşerimiz Meclis Başkanı Refik Koraltan ve Babamın arkadaşı Ankara Valisi Kemal Aygün'ü ziyaret etmiş, birçok zorluklardan sonra Almanya'da dövizli özel öğrenci olarak okumama izin çıktı. Babam, Annem, Kardeşlerim, akrabalarım ve bütün Cüreke halkı mutlu. O güne kadar Cüreke'te yaşanmamış bir sevinç.

Ekim ayında İstanbul'da Aliye Halamın evinde kalıyorum. Kuzenim Mahir ile Almanya'ya gidiş yollarını araştırıyoruz. Bir akşam Mahir eve geldi ve müjdeli haberi verdi, 2 senedir Stuttgart Üniversitesinde okuyan lise arkadaşı Nevzat tatile gelmiş ve ay sonuna dönüyormuş.

Ertesi gün Nevzatla buluştuk, tren biletlerimizi aldık, birkaç gün sonra da yola düştük. Nevzatla tanışmamız benim Almanya tahsilimin başlangıcında yaşadığım en büyük şanstır. Bana Almanya'nın yolunu açan Mahir'e ve Nevzat'a ne kadar teşekkür etsem azdır.

İstanbul'dan ayrıldıktan 3 gün sonra 30 Ekim 1956 günü Stuttgart garına geldik. Nevzat'ın arkadaşları bizi karşıladılar, yurda gittik. Cumhuriyet Balosu için Almanya'nın diğer şehirlerinden gelen Türkler de oradaydılar. O akşam ve ertesi sabah benim lisan öğrenmem için hangi yolu izlemem gerektiği tartışıldı. Hannover'den gelenler orada iyi Almanca konuşulduğu için beni oraya götürmek istediler.

Elimde Stuttgart yakınında bir kasabadaki Goethe Dil Okulundan aldığım bir sene önceki kayıt belgem vardı. Nevzat beni oraya götürdü, ne diller döktü anlamadım ama önceden konuştuğumuz gibi beni orada bırakmaya kararlıydı, belgenin vakti geçmiş, kurs başlamış, bir ay pansiyoner kalırsa yeni kursa kayıt yaparız dediler. Burada da şansım yaver gitti. Hiç bilmediğim Almancayı burada öğrenecektim.

İki aylık kurstan sonra biraz Almanca gramer bilgimle 3 arkadaş Hannover'e gittik, orada 4 ay kaldıktan sonra staj yapmak üzere yakında bir kasabaya taşındım, 6 aylık stajdan sonra Eylül ayında Braunschweig Teknik Üniversitesine kaydoldum.

Almanya'ya gelişimden 1 yıl sonra az çok lisan öğrenmiş olarak üniversiteye başlamıştım.

Dövizli özel öğrenci statüsünde gittiğim için babamın gönderdiği 260.- TL karşılığı elime 385.- DM aylık geçiyordu.

Harp sonrası Almanya'sında sadece evin erkeğinin çalışabildiği ve aylık 400.- DM aldığı bir dönemde bu iyi bir paraydı ve yaşamama yetiyordu.

1958 devalüasyonundan sonra babamın para gönderme gücü kalmadı.1959 yılında gelen ikinci devalüasyondan sonra dövizsiz özel öğrenci oldum, artık Türkiye'den para gelmesi şansım hiç yoktu. Öğretimimin sonunu çalışarak tamamlamak mecburiyetindeydim. Her bulduğum fırsatı değerlendirdim, çok farklı işlerde çalıştım.

1961 yılında kız kardeşim Nuran yanıma geldi. Kendisinin terzilik bilgisi vardı ve şehirde meşhur moda terzisi, tanıdığım Bayan Blum'un yanında çalıştı, Almanca öğrendi, abi kardeş 1.5 yıl beraber yaşadık. Kardeşim Nuran ev sahibem Tante Walli, kız arkadaşım Karin, iş arkadaşları ve komşularla çok iyi anlaşıyordu. Ne var ki Babam gönderdiği bir mektupta bacımın artık geri gelmesini istiyordu.

Ev sahibem Tante Walli 1960 yılında benimle birlikte Cüreke'e gelmiş, kendisi çok oraları sevmiş ve kendisini oradakilere sevdirmişti, Nuran'ı Kasım 1962 de Tante Walli ile trene bindirdim, Babam İstanbul'da karşıladı. Dönüşünden bir süre sonra da sevgili Eniştem Mehmet Kültür ile evlendi. Eniştem Mehmet Kültür 29 Mart 2010 günü hakkın rahmetine kavuştu, nur içinde yatsın.

Üniversitedeki sosyal faaliyetlerim nedeniyle hocalarım, asistanlarım ve Alman okul arkadaşlarım ile iyi ilişkiler kuruyordum. Her ne kadar boş zamanlarımda Türk öğrencilerle de temasta isem de ders çalışmalarımı Alman arkadaşlarımla yapmam bana büyük faydalar sağladı.

Okulun kısa süreli bursları ve bedava öğle yemeğ  fişlerinden yararlanıyordum. Derslerimin yanı sıra iki sene yardımcı asistanlık yaptım.

Yaz aylarında bazı fabrikalarda çalıştıysam da en büyük kazancım hafta sonları stadyumlarda seyyar sigara, puro satışları ve yaz boyu avcılık bayramlarında yapılan 3-4 günlük kermes çadırlarında yaptığımız bira satışlarıydı.

Eğitimimin son dönemi idi, 4 aylık diploma çalışması yapmam gerekiyordu, param yoktu, öğleye doğru bisikletle okula gidiyordum, yolda bir asistanla karşılaştım. Bana evden çıkarken posta kutusuna bakıp bakmadığımı sordu, bakmadıysam hemen dönüp bakmamı söyledi.

Hemen gidip baktım, okul yönetiminden gelen mektupta, Diploma çalışmalarına yardımcı olmak üzere bir defalık 2.000.- DM ve 6 ay için aylık 200.- DM destek ödüyorlardı. Havalara uçtum. Yaptığım farklı işler ve tanıştığım farklı insanlar bana ek bir eğitim oldu, sözün gelişi bu benim için ana tahsilimin yanında ikinci bir Hayat Üniversitesi diploması kazandırdı.

Tahsil sürem neticede uzun sürdü ise de sonunda birçok hayat tecrübesi yanında Makine Yüksek Mühendisi Diplomamı aldım. 4 aylık diploma çalışmasını Volkswagen Otomobil Fabrikasında yaptım. Diplomayı aldıktan sonra da aynı fabrikada 2 sene stajyer mühendis olarak çeşitli imalat bölümlerinde eğitim gördüm.

1966 yılında ülkeme döndüm, yedek subay eğitimimi Tuzla Piyade Okulunda yaparken Babam beni ziyarete geldi, izin aldım, iki gün beraber olduk. Kendisi ile istikbalim hakkında konuştuk.

Kıta hizmetimi Ankara Kara Kuvvetlerinde yaparken babama 19 Mayıs bayramı tatili için Cüreke'ye geleceğimi yazmıştım. Babam Anneme oğlun seni görmeye geliyor demiş, 19 Mayıs'ta gittiğimde ancak Babamın mezarını ziyaret edebildim.

O, benim için hayatta gördüğüm en büyük insan, 15 Mayıs 1967 günü vefat etmişti.

Beni hayata yetiştiren ailemle ve Babamın vefatı ile terk ettiğimiz, ora halkıyla benim her şeyim, Cürek benim anılarımda yaşıyor artık

Annemin 19 Mayıs 1989 da vefat ettiğini iş için 3 günlüğüne gittiğim Almanya dönüşü öğrendim.

Her ikisi de Divriği Söğütlük Mezarlığında defnedildiler. Her ikisine de hasret gittiğim için üzgünüm.

8 Ağustos 1968 de evlendiğimiz, benim 38 yıllık hayat arkadaşım Karin Önder, benimle ülkeme, Divriği ve Cürek'e gelip oraları sevdiğin, kendini sevdirdiğin ve neticede “Türkiye senin memleketin er geç oraya gideceğiz” diyerek beraber ülkemize gelmeye beni ikna ettiğin için sana minnettarım.

10 ağustos 1969 da doğan kızımız Meral Önder şu anda eşimle beraber kurduğumuz Önder Mühendislik Limited Şirketini yürütmektedir. 20 Eylül 1996 doğumlu torunum İdil Morsallıoğlu bu yıl Lise eğitimine başladı.

Sevgili Eşim Karin 29 Aralık 1995 te vefat ettin, beni yalnız bıraktın.

Beni bu günlere getiren canım Babam Kemal Önder, canım Annem Pakize Önder ve sevgili Eşim Karin Önder, Nur içinde yatın ...

Buraya kadar yazabildiğim hatıratımı tamamlayabildiğim için ve KEMAL-DURAN ÖNDER HALK KÜTÜPHANESİ açılışında beni sevenlere ulaştırabileceğim için mutluyum. Nasip olur, ömrüm vefa ederse, yüksek tahsilim, Almanya yaşantım ve devamındaki iş hayatımı da ileride daha detaylı yazacağım.



CÜREK - 950 rakımlı Kilisecik mezrasına kurulmuş etrafı yüksek dağlarla çevrili bir yerleşim. Önde Ulu, üstünde demir yolu, Divriği karayolu, solda karşı mahalle, önünde kilisecik deresi, sağda cami ve sırasıyla müdüriyet, ilkokul, misafirhane, laboratuar, önde atölyeler, ambar, garaj.

CÜREK - Etrafı yüksek dağlarla çevrili olduğu için her yönden görüntü veriyor. Ulu, demiryolu, karayolu, dekovil yolu, sağda karşı mahalle, önde misafirhane, ilkokul, laboratuar, müdüriyet, kantin, fırın, ambar, atölyeler, karakol, en önde sıralı lojmanlar.

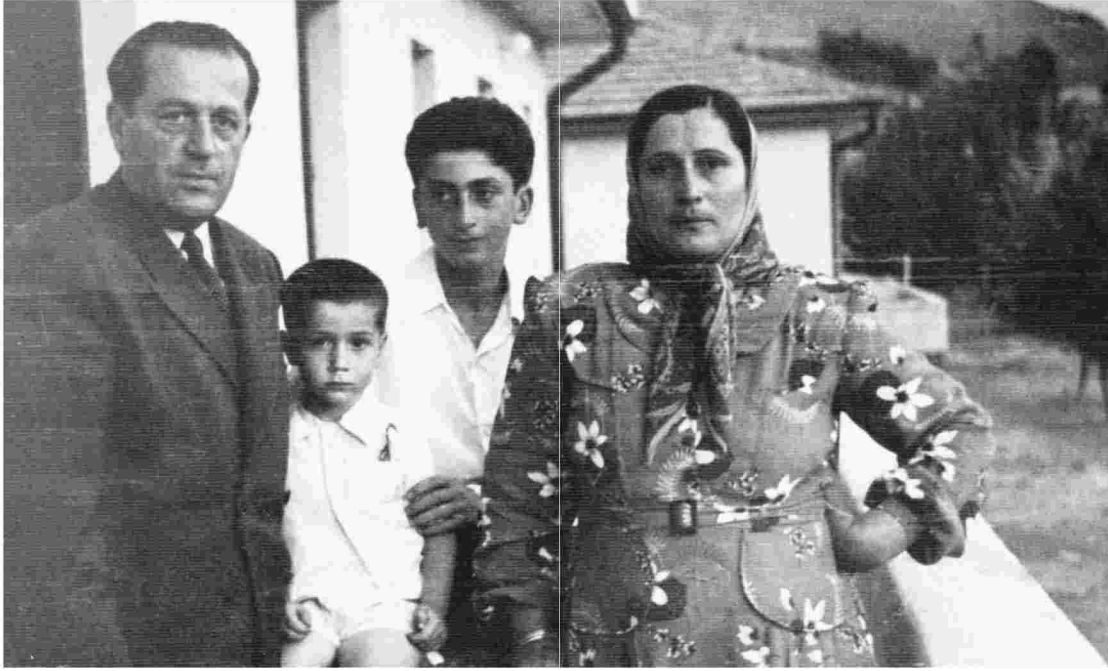




Duran ve CÜREK



Nuran ve CÜREK
Müdür evi arkasındaki
kayalıktan güzel manzara
seyredilir, kardeş ve
arkadaşlarla tatlı sohbetler
yapılırdı.



Ailem, Kemal-Adnan-Duran-Pakize Önder



Kemal – Pakize Önder ve çocukları

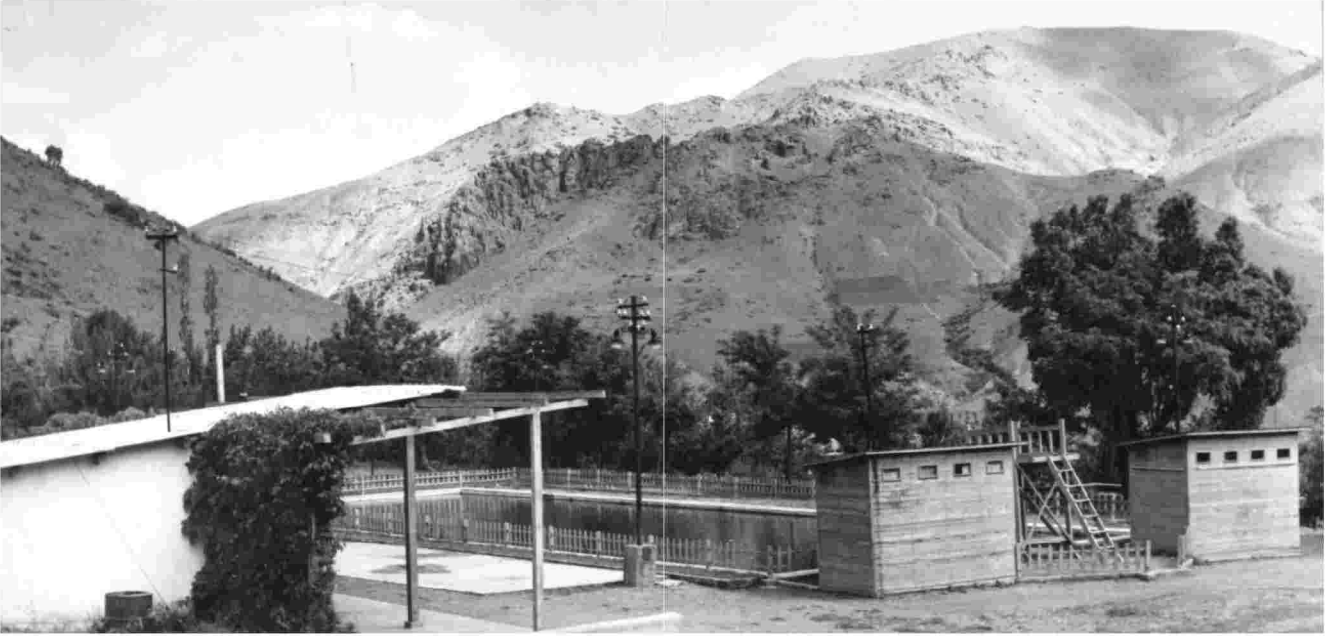


Babam ve 3 Kardeş Önder



Önder Kardeşler

Kemal, Nuran, Adnan Önder



Havuz başı, sağda soyunma kabinleri, ortada trampelen, solda sonradan yapılan çayhane.



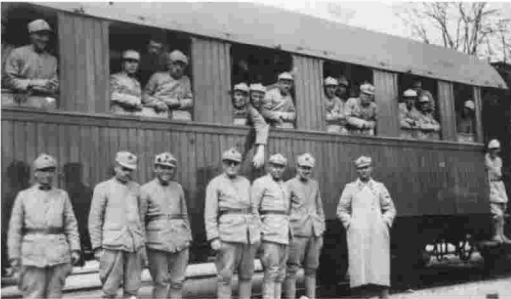
Havuz Trampelen



Havuz ve hala yaşayan çitlenbik ağacı



Kemal Önder askerde futbolcu



Asker yolculuğu, Kemal Önder gözlüklü



Kemal Önder askerlik yılları 1940 - 1941



Müdüriyet önünde memurlar, önde soldan Kemal Tanrıkulu, Ali Bey, Süleyman Usta, Müh. Tefik Bey, Müessese Müdürü Müh. Faik Birkan, Müh. Ali Davut Bey, İsmet Odabaşı, İbrahim Tür, Kemal Önder, Mustafa Bey, Müh. Ayhan Bey, Celal Mandı,



Kemal Önder



Kemal Önder
müdüriyet merdivenlerinde



Muhasebe memurları, oturanlar Kadir Leblebici, İsmet Odabaşı, İbrahim Tür,
en sağda Babam Kemal Önder



Kemal Önder
ekonoma memuru



Atelyede torna başında, Babam,
Esat Abi, önde Sadık Usta, Bekir Usta, Yusuf Usta



Cürek İstasyonu, havai hat sonu, konkasör ve Kantar binası



Havai Hat, Cürek istasyonunda



Başlangıçta dinamit ile parçalanmış maden blokları sonraki yıllarda amonyum nitrat, azot gübresi ve mazot karışımı ile 30 cm çaplı deliklere doldurularak demir kayası daha etkin ve ucuz olarak parçalanıyordu.



Bir 23 Nisan Bayramı,
Cüre İlkokulu,
solda öğretmen
Alaattin Çulcu,
Melahat Sert,
sağda Kevser hoca(Hala),
ortada Hademe Hasan.



Bayramda çocuklar
ve öğretmenleri
misafirhane önünde



Kemal, Nuran, Adnan Önder, Lütfü, Şengül Özdündar, Siyah önlüklü Ayşe Birkan



Ferdane ve Nuran



Nuran ve Gülgün



Alaattin Çulcu, Melahat Sert, Kevser Hala
Nuran, Gülgün ve Adnan



Atatürk Anıtında Bayram,



Bayramda babalar ve küçük çocukları



Bayramdan görüşler ve arkada Hastane Binası



Önder ailesi ve komşumuz
İlhan Bey ailesi ve Cahide



Misafirhanede her vesile ile
toplantılar yapılırdı,
ortada Kırâç Bey ve Eşi,
iki yanında Alman müh.
Fingerhut ailesi, arkalarında
Babam Kemal Önder ve
Duran Önder, önde
Müh. Mehmet Bey, Ali Bey,
Müdür Faik Birkan, Ferdane,
Nesimi ve Altan Birkan



Solda annem
Pakize Hanım,
Emine Hanım,
ortada Şefika Ayla,
Mediha Tür



Soldan Süleyman Usta,
Babam, Dursun ve
Yümnü Özdündar,
Murtaza Karataş,
oturanlar Dişçi Kazım Erçelik,
Hıfzı Bey, İhsan Bey



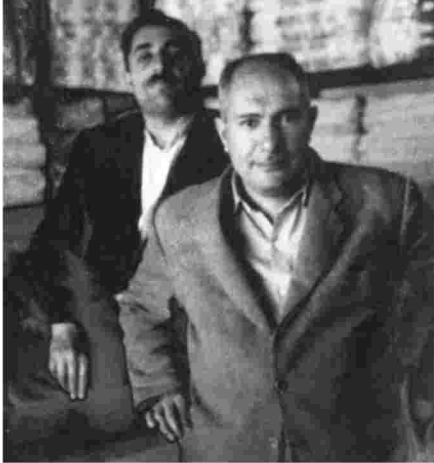
Babam, Ali Bey,
Kazım Erçelik,
Doktor, Annem,
Ben, Emine Hanım,
Müdür Faik Birkan,
Tenis hocam İbrahim Taylan



Halil Amca, Babam,
Süleyman Usta, Nazire Hanım,
İbrahim Taylan, Yümnü Abi,
Lütfü Gurum, Şefika Ayla,
İbrahim Tür, Murtaza Karataş,
sağdan hanımlar Mediha Tür,
Annem, Kudeki, Melahat Sert,
Dursun Bey ve eşi,
İhsan Bey ve eşi,
Türkan Karataş, Emine Taylan,
Osman Sert, İhsan Ayla,
Kazım Erçelik



Eczacı Naime – Mustafa Demirkan Düğünü



Ekonomi Kemal Tanrıkulu, Celal Dede



Misafirhanede akşam oturumu



Toplantıda Duran-Kemal Önder ve Müyesser Birkan



Misafirhanede yemekli toplantı



Toplantıda kaşık oyunu Kadir Leblebici, sağda Babam



Divriği'de bir sahra alemi



Başka bir toplantı



Havuz başında Fahri Bey, Babam, Ali Bey, Hafız Bey



Babam, Annem,
Nazire – Süleyman Erdoğan,
Türkan Karataş, Resul bey ve eşi,
Murtaza Karataş

1960 yılında almanyadan birlikte getirdiğim
ev sahibem Tante Walli ve torunu sempatik
hareketleri ile Cürek'e hareketlilik getirdi,
misafirperver ve insan sever Cürek'liler onlara
o da bize güzel bir yaz yaşattı,
Annem, Tante Walli, Müyesser Hanım,
Şefika Hanım,



İstasyonda veda töreni, bu törenler sık olurdu
zira dostluklar çok iyiydi ve Cürek'te fazla
hareketlilik yoktu, herkes yolcu etmeye gelirdi



Ayhan Hanım ve oğlu Güneş



Tante Walli, Faik – Müyesser Birkan,



Evimizde misafirler



Üç kardeş Ulu Cami girişinde



Hanımlar misafirhane balkonunda



Kilisecik köyünde misafiriz



Halil Pancar – Duran Önder Ulu Cami önünde



Cürek'liler Ulu Camide



Aliye Halam, Semahat,
Eşim Karin



Annem, Bacım



1962 Kasım ayında Bacım Nuran Önder- Mehmet Kültür ile Cüreke'te evlendi.



Nikah şahidi Faik Birkan



Nuran 1.5 sene benimle Tante Wallinin evinde yaşadı. Türkiye'ye trenle dönecekti, Tante Walli severek Cüreke'e kadar geldi, Yalnız döndü.



Yeni ailemiz, ayakta İhsan Kültür, Tevfik Kültür, Hacı Dayı, Babam, Saadet Halam, Annem, Mehmet-Nuran Kültür, Tante Walli



Düğün konukları



Yeni evliler, Türkan Abla, Tante Walli



Tante Walli Sivas Garında



Akçay Ziyareti, Babam, Adnan, Annem, Şefika-Gülçin-Tanju ve İhsan Ayla



1963 yılında Annem, Babam ve Adnan'la bir Türkiye turu yaptık
Yeşil Türbe Bursa



Babam, Annem ve Adnan'la Türkiye gezisinde
1963 - Konya



Babam, Annem ve Adnan 1963 - Konya



Selçuk - Efes

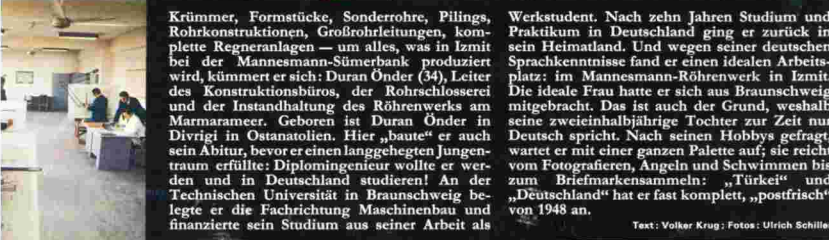


O yıllarda Cüreke'ye araba ile gelmek büyük macera idi, Sincan köylüsü yola çamur olsun diye su bırakmış, batınca da öküzleriyle batan arabaları çekiyor. 10.- TL alıyor. İyi kazanç olabilir ama on günde bir araç geçmezse ??!! Belayı biz çektik.



Arabayı trene yükleyip, Cüreke – Çetinkaya arası 2.50 TL ödeyip, 2.5 saatte gitmeyle rahatlattık.

Hacı Dayı,
Süleyman-Nazire Erdoğan



1972 yılında Mannesman Boru Fabrikasında Genç Mühendis Duran Önder



1948 Nebahat Ablam, Tahir Dayım



Tahir Dayım Asker



Tahir Dayım Sivil



Mahir, Semahat, Hulusi Abi, Osman Abi, Aliye Halam, Sevinç Hanım



Semahat,
Mahir, Ülkü,
Aliye Halam, Adnan



Anneannem, Tahir Dayım



Ailem ve Cahide



Babam, Ali Büyüketi,
Samsunda



Babam Erzurumda



Sivas Erkek Lisesi Duran Önder ve arkadaşları



Mustafa Enişte,
Duran, Nuran, Adnan



Emine Taylan ve Fusun



Babam, Metin, Ülkü, Nuran, Adnan



Ağar'da bir Piknik, Babam, Annem, Duran, Nuran, Adnan, Üner, Gülçin, Tanju



Duran ve Nuran



Şeyhoğlu Ailesi ve Tante Walli



Cürek İstasyonunda bir Veda



1958 Duran ve Adnan



İstasyonda Mehmet Bey, Dursun Özdündar, İhsan Ayla, Faik Birkan, Dr., Kemal Yula, Naima Abla, Şefika Ayla



İstasyonda Hanımlar, şemsiyeli Ayhan Hanım



Hakkı Dayım, Babam,
Hatice Halam, Aliye Halam



Türkan Abla, Annem, Nuran, Adnan



Hatice Halam, Aliye Halam, Babam



Anneannem Emine Hanım ve Dedem Ahmet Ardahan



1965 Annem ve Babam



Babam, Nuran ve Ben



Annem, Nuran,
Ben ve Adnan



Üç Kardeş Önder



2010 Ramazan Bayramı 2. Günü sevgili Aliye Halam ve Ben



2010 Ramazan Bayramı Aliye Halam ve Yeğenleri.

13 Eylül 2010 Gençliğimi geçirdiğim, büyüdüğüm ve geliştığım bugüne kadar hayallerimde yaşattığım CÜREK maalesef bugün bu hallere düşmüş, sebep olanlar utansınlar...



HAVUZ BAŞI, Spor Alanı, Havuz ve Tenis Kortu.



Bu havuzu çocuk ellerimizle az temizlemedik, bu loğla tenis kortunu az loğlamadık, bir an önce yüzelim veya oynayalım diye.



Havuz ve Havuzbaşı nice tatlı tatlı anılarla dolusun.



Yılların Tenis Kortu artık tarla olmuş, ot bile bitmiyor.



İlk evimiz, Adnan doğdu,
Ben İlk ve Ortaokula bu evden gittim.



Bu Cami inşaatında diğer Cürek'liler gibi
Babam ve Adnan'ın çok emeği var.



Bu evlerde birkaç yıl öncesine kadar mutlu insanlar
yaşıyordu.



İkinci evimizin önüne bu dut ağacını babam dikmişti.
Yıl 1960



Bu yazılar da diğerleri gibi bir gün kaybolup gider.
Ben sabitleyeyim: YETER ARTIK CÜREKTE TALANA,
CÜREK'TE MADEN FAKÜLTESİ İSTİYORUZ.



Ekonomi, kasap, fırın ve sonradan yapılan çirkin ilaveler.



Müdüriyetin harap ve hazin merdivenleri



Müdüriyette Babamın ilk odası



4 Mağlı tohane (toyhane), önde sal taşı kaplı 1. Mağ, 2 basamakla çıkılan soldaki iki mağ divanların olduğu, sobanın kurulduğu, misafir kabul edilen bölüm, bu bölümün yan duvarı komple yüklükle kaplıdır. Karşı duvardaki iki Tereceye gaz lambası konurdu. Terecelerin üstünde görülen eğik tabanlı pencere boşluklarıdır. Sağda ki 3 ardış dikkeli ve Çağla çevrili bölüm kürsü mağıdır.



Kürsü – bu masanın altında Sal Taşı kaplı yuvarlak kısma Mangalla ateş konurdu. Çepeçevre yün yataklı bu kısım divan halısı ile kapatılır ve üzeri komple yün yorganla kaplanırdı.



Bir misafir odası, yanda halı kaplı Divan, karşıda Tereceler ve Dolaplar.



Tereceli Niş ve Dolaplar



2010
Kemal-Duran Önder Divriği İlçe Halk Kütüphanesi Açılışı



Havan

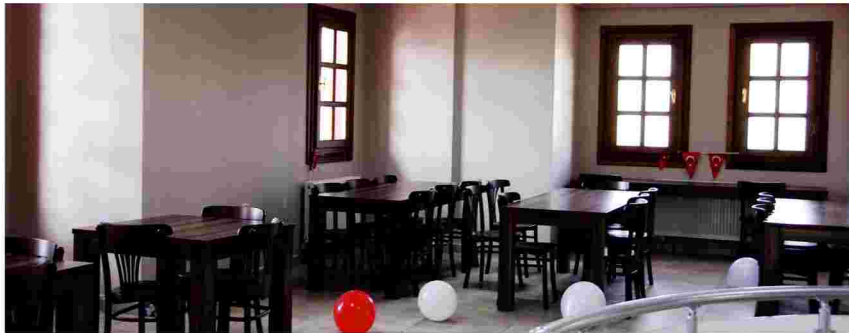


Buhurdanlık



Güllapdanlık

Baba yadigarları



2010
Kemal-Duran Önder Divriği İlçe Halk Kütüphanesi Açılışı

ÖNDER SOY AĞACI

